

ПРОЕКТ "ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО - КОМПЕТЕНТЕН ПАРТНЬОР ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ"

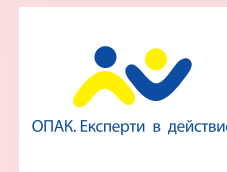
BG051PO002/07/2.3-01

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ИНВЕСТИЦИИ
В ХОРАТА

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
"АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ"

ФОНДАЦИЯ "ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК"

ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ ВЪВ ФОРМИРАНЕТО И ПРИЛАГАНЕТО НА ПОЛИТИКИ

Проектът се финансира от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Административен капацитет".

www.opac.government.bg

ФОНДАЦИЯ „ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК“

4400 гр.Пазарджик, ул. Екзарх Йосиф № 6

тел./факс: 034 / 444 158

E-mail: ofond_pz@abv.bg

www.ofond-pz.org

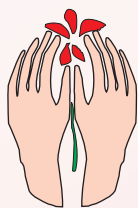
Този документ е създаден в рамките на проект "Гражданското общество - компетентен партньор за реализиране на публични политики", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от фондация „Обществен фонд - Пазарджик“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Проектът се финансира от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България

Настоящият сборник с учебни материали по темата “Гражданско участие във формирането и прилагането на политики” се издава в рамките на проект “Гражданското общество - компетентен партньор за реализиране на публични политики” финансиран от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България по Оперативна програма “Административен капацитет”.

Целта на изданието е да отговори на новите предизвикателства пред гражданското общество за реално участие във формирането, прилагането и мониторинга на европейските и националните политики за икономическо и социално развитие и да подпомогне активното участие на НПО в този процес.

ФОНДАЦИЯ „ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК”

УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В ПРОЦЕСА НА ФОРМИРАНЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС

Активното участие на представителите на обществеността при формирането и прилагането на политики и законодателство и процеса на вземане на решения на всички нива е критерий както за степента на демократизация на държавата, така и за зрелостта на гражданското общество да участва при осъществяването на публичната власт.

Чрез гражданското участие се постига възможния баланс между различните и разнопосочни интереси на социалните групи. Формирането на жизнено и организирано гражданско

общество изисква то да бъде информирано и организирано, а в законодателството и в дейността на публичните институции да бъдат създадени и прилагани гаранции и механизми за включване на компетентни граждански организации в подготовката на управленски актове и зачитане на гражданския контрол върху дейността на администрацията.

С цел гарантиране и използване на възможностите на гражданското общество в процеса на вземане на решения европейските институции предприемат множество действия. Пълноценното участие на обществеността в този процес се гарантира чрез различни форми: предоставяне на достъп до информация, осигуряване на по-добра осведоменост относно политиките и законодателните инициативи на ЕС, въвеждане на минимални стандарти за консултации и обществени обсъждания, сключване на споразумения за партньорство и др.

В Договора от Лисабон за изменение на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност, подписан на 13 декември 2007 г. (Договорът подлежи на ратифициране от държавите членки), са предвидени следните гаранции за гражданско участие:

- ◆ Институциите предоставят чрез подходящи средства на гражданите и на представителните организации възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Европейския съюз.
- ◆ Институциите поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с представителните организации и гражданското общество.
- ◆ С цел да осигури съгласуваност и прозрачност на дейността на Европейския съюз Комисията провежда широки консултации със заинтересованите страни.

Участието на българските неправителствени организации във формирането и прилагането на политиките и законодателството на ЕС се осъществява:

- ◆ на равнище ЕС – чрез директно влияние върху европейските институции;
- ◆ на национално равнище – чрез участие в механизма по европейските въпроси в България.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЛИЯНИЕ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯ СЕКТОР В ПРОЦЕСА НА ФОРМИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПОЛИТИКИ НА ЕС

На равнище ЕС:

- представяне на позиции пред държавите, бъдещи председатели на Съвета на ЕС, при формирането на приоритетите на тяхното председателство;
- участие в инициативите на институциите на ЕС за допитване и консултиране с обществеността;
- представяне на позиции при изработването и изпълнението на годишната работна програма на Европейската комисия във връзка с определянето на приоритетите по отношение на политиките на ЕС;
- участие в консултационния процес, иницииран от Европейската комисия чрез публикуването на зелени и бели книги;
- лобиране чрез българските депутати в Европейския парламент;
- участие в Икономическия и социален комитет;
- участие в наднационални обединения на неправителствени организации за представяне на обща позиция пред институциите на ЕС.

На национално равнище:

- участие в процеса на изготвянето и съгласуването на национални позиции, представяни от България пред Съвета на ЕС и другите институции на ЕС;
- участие в обсъжданията на прилагането на общностните политики, инициирани от националните власти;
- лобиране пред депутатите в българския парламент във връзка с правомощията му по отношение на политиките на ЕС (според Договора от Лисабон).

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЛИЯНИЕ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯ СЕКТОР В ПРОЦЕСА НА ПОДГОТОВКАТА, ПРИЕМАНЕТО И ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА ЕС

На равнище ЕС:

- представяне на позиции при изработването и изпълнението на годишната работна програма на ЕК във връзка с определянето на приоритетите по отношение на законодателството на ЕС;
- отправяне на петиции до Европейския парламент по въпроси, свързани с дейността на ЕС;
- отправяне на жалби до европейския омбудсман относно случаи на лошо администриране в действията на институциите или органите на ЕС;
- участие в Икономическия и социален комитет;
- участие в наднационални обединения на неправителствени организации за представяне на обща позиция пред институциите на ЕС;
- участие в гражданска инициатива за приканване на Европейската комисия да направи предложение за приемане на юридически акт на Европейския съюз (според Договора от Лисабон).

На национално равнище:

- участие в процеса на изготвянето и съгласуването на национални позиции, представяни от България пред Съвета на ЕС и другите институции на ЕС;
- участие в изготвянето на национални нормативни актове;
- участие в дискусиите по прилагането на законодателството на ЕС;
- участие в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за изпълнение на общностното законодателство;
- участие в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата, предоставени от ЕС;
- лобиране пред депутатите в българския парламент във връзка с правомощията му по отношение на законодателния процес в ЕС (според Договора от Лисабон).

Активното участие на неправителствените организации в България в процеса на вземане на решения в ЕС предполага представителите на гражданския сектор да:

- познават категориите и областите на компетентност на Европейския съюз, както и процедурите за вземане на решения;
- познават нормативната уредба, регламентираща участието на обществеността във формирането и прилагането на общностните и националните политики и законодателство;
- имат достъп до информация за политиките, законодателството и инициативите на общностните и националните институции;
- използват възможностите за съвместни действия с наднационални неправителствени организации или организации от други държави – членки на ЕС.

ФОРМИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС

Формирането на общностните политики се извършва чрез формулиране на общите политически насоки и публикуването на политически документи, които очертават основните идеи за бъдещето на съответните политики. Общите политически насоки обикновено са формулирани в заключенията от заседанията на Европейския съвет, а общите политически идеи се развиват по-подробно в документи, по-важно значение от които имат т. нар. зелени и бели книги. Общностните политики се реализират с помощта на различни инструменти – нормативни и ненормативни актове, общностни програми и др., като най-важният инструмент е общностното законодателство.

Приемане на политически насоки и политически документи

Общите политически насоки в ЕС се приемат от Европейския съвет. Европейският съвет включва държавните и правителствените ръководители на държавите членки на ЕС и председателя на Европейската комисия.

Съветът на Европейския съюз представлява интересите на държавите членки и е основната институция, която взема

решения в рамките на Съюза. Той се състои от представители на всяка страна членка на ниво министри. Управлението на Съвета се извършва от председателство, което се сменя на ротационен принцип на шест месеца между държавите членки по предварително приет списък.

Европейската комисия представлява общите интереси на Европейския съюз. Председателят и членовете на Комисията се предлагат от страните членки и се одобряват от Европейския парламент. Част от основните правомощия на Комисията са свързани с осъществяването на законодателната инициатива и прилагането на договорите и правото на ЕС.

Съгласно публикуваните от Европейската комисия **Общи принципи и минимални стандарти за консултиране със заинтересованите страни** механизмът на консултации обхваща целия законодателен процес – от предложението на Европейската комисия до финалното му одобрение от Съвета на ЕС и Европейския парламент. Минималните стандарти включват:

- ясно съдържание на консултативния процес;
- ясно определяне на засегнатите страни;
- публикуване на цялата информация, свързана с консултативния процес;
- времетраене и разписание на етапите на консултативния процес;
- съобщение за получаване на информация и обратна връзка по въпросите на консултацията.

Политическите идеи от заключенията на Европейския съвет се развиват и разработват в актове на Европейската комисия – т. нар. зелени и бели книги, които обикновено предхождат законодателната и инициатива.

Зелени книги

Зелените книги са документи на Европейската комисия, чието публикуване има за цел да стимулира дискусиите по дадена важна тема на европейско ниво. Те на практика представляват покана за съответните заинтересовани страни – официални институции, структури на гражданското общество и отделни компании и

граждани, да изразяват своето мнение по повдигнатите в Зелената книга въпроси. Зелените книги обикновено се публикуват, когато е необходимо да бъде чувствително изменена съществуваша политика или да се инициира нова политика на ниво ЕС. В Зелената книга обикновено се предоставя възможност до определена дата от нейното публикуване да се изразяват становища и предложения във връзка със съответната политика. Тези становища и мнения в повечето случаи се изпращат по електронен път. След приключването на дискусиите и обобщаването на резултатите от изразените мнения зелените книги много често водят до предложения за законодателни промени, които е възможно преди това да бъдат обобщени в една по-детайлна програма под формата на бяла книга.

Бели книги

Белите книги съдържат предложения на ЕК за предприемане на действия в специфична област. Когато съответната бяла книга бъде приета положително от държавите членки, тя може да доведе и до детайлизиране и инициране на конкретните действия. Бялата книга също е консултативен, а не законодателен документ, но за разлика от зелената книга тя очертава по-конкретно стъпките, които следва да се предприемат в съответната област.

Европейският парламент представлява интересите на европейските граждани. Депутатите в Европейския парламент се избират пряко от гражданите на ЕС.

Приемане на законодателството на ЕС

Законодателството на ЕС се разделя на първично и вторично. Първичното законодателство включва учредителните договори на Европейските общности и Европейския съюз, както и договорите за присъединяване на новите държави членки, а вторичното законодателство се състои от регламенти, директиви, решения, препоръки и мнения на институциите на ЕС. Задължителна сила от актовете на вторичното законодателство имат регламентите, директивите и решенията. Препоръките и мненията нямат задължителен характер. Участие в процеса на приемане на правно обвързващи актове вземат Европейската комисия, Съветът на ЕС и Европейският парламент.

УЧАСТИЕ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯ СЕКТОР ПРИ ФОРМИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС

На равнище ЕС

Неправителственият сектор може да влияе върху формирането и реализирането на политиките и законодателството на ЕС чрез преки контакти с европейските институции, включване в консултативните органи на ниво ЕС, наднационални обединения на неправителствени организации.

- **Преки контакти с европейските институции**

Съществуват възможности българските неправителствени организации и граждани да участват във вземането на решения на равнище ЕС чрез преки контакти с институциите или с техни ръководни, консултативни и други органи.

Съвет на Европейския съюз

Влияние на неправителствените организации върху решенията на Съвета на ЕС може да се осъществява на национално равнище във всяка от държавите членки чрез представяне на позиции пред съответните правителства. Неправителствените организации могат да влияят и върху формирането на приоритетите на председателствата на Съвета на ЕС, като предварително (поне една година по-рано) поставят пред съответната държава, на която предстои да бъде председател на Съвета, въпросите, които считат за приоритетни.

Европейска комисия

Европейската комисия подробно посочва приоритетите на дейността си за съответната година в своята работна и законодателна програма. Неправителствените организации могат да оказват влияние на процеса на вземане на решения както чрез представяне на своите мнения и позиции по засягащите ги въпроси при изработването на програмата, така и чрез участие в инициативите на Европейската комисия за нейното изпълнение.

Друга възможност за участие във формирането на политиките на ниво ЕС неправителственият сектор има по време на дискусиите, които се предизвикват чрез публикуването на зелени и бели книги от Европейската комисия. Това е един от ключовите моменти, в които на най-ранен етап могат да се изложат мнения и предложения във връзка с бъдещите изменения на нормативната база на ниво ЕС.

Интернет страници за допитвания, дискусии и консултации, свързани с процеса на вземане на решения:

• http://ec.europa.eu/civil_service/admin/transp/index_bg.htm, която предоставя информация за:

– прозрачността на публичната администрация; – достъпа до документи и информация;

– прозрачността на законодателния процес;

• <http://ec.europa.eu/yourvoice>,
http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/links_bg.htm, където се предоставя достъп до широк кръг от допитвания, дискусии и други инструменти;

• http://ec.europa.eu/commission_barroso/kallas/transparency_en.htm с информация за Европейската инициатива за прозрачност.

Европейски парламент

Всеки гражданин на Европейския съюз или постоянно пребиваващо в държава членка лице, индивидуално или чрез сдружаване с други лица, както и всяко юридическо лице, чието седалище се намира в Европейския съюз, може да отправи петиция до Европейския парламент по въпрос, попадащ в сферата на дейност на Европейския съюз и който го засяга пряко. Петицията може да представя индивидуално искане, жалба или забележка относно прилагането на правото на ЕС или да бъде призив до Европейския парламент да приеме позиция по конкретен въпрос.

Неправителствените организации могат да отстояват своите интереси и чрез лобиране посредством българските депутати в Европейския парламент.

Омбудсман

Всеки гражданин на Съюза и всяко физическо или юридическо лице с постоянно пребиваване или седалище в някоя от държавите – членки на ЕС, може да отправя жалби към омбудсмана на ЕС относно случаи на лошо администриране в действията на институциите или органите на ЕС с изключение на Съда и на Първоинстанционния съд при изпълнение на техните съдебни функции.

Европейски омбудсман

Г-н Никифорос Диамандурос
e-mail: euro-ombudsman@europarl.eu.int
<http://ombudsman.europa.eu>

Консултативни органи на ниво Европейски съюз

Във връзка с процеса на консултиране са създадени и консултативни органи на ниво ЕС – като **Икономическия и социален комитет** и **Комитета на регионите** със седалище в Брюксел. Най-важната роля на Икономическия и социален комитет е осигуряването на мост между институциите на ЕС и т. нар. „организирано гражданско общество“. България е представена в Икономическия и социален комитет с 12 представители, които би следвало да представляват и интересите на неправителствения сектор.

Неправителствените организации могат да влияят на процеса на вземане на решения както чрез участие на техни представители в състава на Икономическия и социален комитет, така и чрез представяне на позиции и становища пред членовете на съвета.

Наднационални обединения на неправителствени организации

Множество неправителствени организации са установили седалища в Брюксел с цел да влияят по-ефективно на процеса на вземане на решения в ЕС. Голяма част от тях участват в организации и обединения на наднационално ниво (мрежи, платформи), които имат силно влияние и възможност за лобиране пред европейските институции, а също така предоставят детайлна и навременна информация на своите членове.

УЧАСТИЕ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯ СЕКТОР ВЪВ ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЧРЕЗ МЕХАНИЗМА ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ ВЪПРОСИ В БЪЛГАРИЯ

Механизмът по европейските въпроси в България указва начина, по който се съгласуват българските рамкови позиции, указания и позиции за заседанията на Съвета на Европейския съюз и другите институции на ЕС. Той е установен в Постановление No 85 на Министерския съвет от 2007 г. Целта на механизма по европейските въпроси е да осигури взаимодействие и координация между различните институции и неправителствени организации, което да позволи защитаването на съгласувани и последователни български позиции в рамките на процеса на вземане на решения в ЕС. В механизма участват институциите на изпълнителната власт и други институции – като например Българската народна банка, Комисията за финансов надзор, Комисията за защита на конкуренцията и др., както и представители на неправителствения сектор.

Първото и основно ниво на механизма са **31 работни групи** към Съвета по европейските въпроси (СЕВ), където се подготвят проектите на **съответните документи** и се осъществява работата по изпълнението на изискванията в определена област или политика на ЕС.

Следващото ниво на вземане на решения в рамките на механизма е **Съветът по европейските въпроси** към Министерския съвет. Той се председателства от министъра по европейските въпроси, като негови членове са заместник-министрите, които отговарят по европейските въпроси в различните министерства, ръководителите на работни групи, постоянният и заместник постоянният представител на България към ЕС, представители на Дирекция „Координация по въпросите на ЕС и МФИ“ в администрацията на МС, Дирекция „Европейски съюз“ в МВнР и др. СЕВ разглежда предимно въпроси от координационен и политически характер.

Функции на Съвета по европейските въпроси:

1. Одобрява проекти на рамкови позиции на Република България по въпросите, които се разглеждат от Европейския съвет, Съвета на Европейския съюз и спомагателни му органи и в процеса на комитология, както и проектите на позиции за заседанията на Европейския съвет и на Съвета на Европейския съюз преди тяхното разглеждане от Министерския съвет;
2. Одобрява проектите на позиции за формалните и неформалните заседания на Европейския съвет и на Съвета на Европейския съюз преди тяхното разглеждане от Министерския съвет;
3. Решава въпроси от координационен характер, които са от компетентността на повече от едно министерство или ведомство и по които не е постигнато съгласие в съответната работна група към него;
4. Анализира информацията за изпълнението на задълженията, произтичащи от членството на Република България в Европейския съюз и предлага на работните групи към него предприемането на приоритетни действия в тази насока;
5. Разглежда въпроси, свързани с механизма за сътрудничество и оценка, осъществяван от Европейската комисия;
6. Създава временни работни групи за изпълнение на конкретни задачи.

Третото и последно ниво на вземане на решения по европейските въпроси в България е **Министерският съвет**. Той приема позициите за заседанията на Съвета на ЕС на ниво министри и позициите пред съдебните институции на ЕС. Министерският съвет може да приема и рамкови позиции, в случай че не е постигнато съгласие на ниво работна група или СЕВ.

Рамковата позиция е документ, който се изготвя по всички въпроси, които се разглеждат от Европейския съвет, Съвета на Европейския съюз, неговите спомагателни органи, както и по белите и зелените книги на Европейската комисия.

Позицията е:

- документ за редовно или неформално заседание на Европейския съвет или на Съвета на Европейския съюз, който е съобразен с рамковите позиции по отделните точки от дневния ред на заседанието;
- документ за осигуряване защита на правата и интересите на България пред съдебните институции на Европейския съюз или за представяне пред други институции на Европейския съюз.

Указанията се изготвят на базата на рамковите позиции. Те са в свободен формат и се изготвят за заседанията на работните групи към Съвета на ЕС и за заседанията на Комитета на постоянните представители.

Министърът на външните работи съвместно с **министъра по европейските въпроси** осигурява провеждането на единна национална политика на България по всички въпроси, свързани с Европейския съюз. Министърът по европейските въпроси осъществява общия контрол по функционирането на координационния механизъм по европейските въпроси и координира изпълнението на задълженията, произтичащи от членството на България в Европейския съюз. Той координира дейността на работните групи към Съвета по европейските въпроси и на звената по европейските въпроси към министерствата и другите администрации, а така също формулира и поставя пред Съвета по европейските въпроси и пред Министерския съвет конкретни проблеми, свързани с членството на България в Европейския съюз.

Участие на неправителствения сектор

Участието на неправителствените организации в процеса на вземане на решения в ЕС посредством механизма по европейските въпроси в България се извършва чрез включването им в състава на работните групи към Съвета по европейските въпроси, в изготвянето и съгласуването на

национални позиции, в съгласуването на български нормативни актове, в прилагането на общностните политики и законодателство, в съгласуването на българските позиции във връзка с процедурите за изпълнение на общностното законодателство, в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата от ЕС.

- *Участие на неправителствения сектор в състава на работните групи към Съвета по европейските въпроси*

Основната възможност за участие на неправителствения сектор в механизма по европейските въпроси в България е в рамките на работните групи към СЕВ. На практика участието се осъществява, като в заповедите за формирането на работните групи, издавани от ресорния министър или ръководител на ведомство, се включват представители на различни неправителствени организации.

- *Участие на неправителствения сектор в изготвянето и съгласуването на национални позиции*

Работната група съгласува проектите на рамкови позиции, като в тях се отразява както необходимостта от изменения на съществуващото законодателство, така и очакваните икономически и други разходи от бъдещо въвеждане на новите европейски изисквания.

- *Участие на неправителствения сектор в изготвянето на национални нормативни актове*

Една част от приетите актове на ниво ЕС трябва да бъдат въведени допълнително в българското законодателство. Това се отнася най-вече за директивите на ЕС, които следва да бъдат въведени в българското законодателство посредством законови и/или подзаконови нормативни актове.

Активното участие на представителите на неправителствения сектор в изготвянето на национални актове, които въвеждат изискванията на европейското законодателство, може да се осъществи на всички етапи от законодателния процес – от изготвянето на проекта на акта до приемането му.

- *Участие на неправителствения сектор в дискусиите по прилагането на политиките и законодателството на ЕС*

Неправителственият сектор има възможност за участие в инициативите на българските институции за обсъждане и оценка на прилагането на съответната нормативна рамка на ЕС. С Договора от Лисабон на националните парламенти се предоставят множество правомощия, сред които правото да участват в механизмите за оценка на изпълнението на политиката на ЕС в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Договорът предвижда и механизми за оказване на въздействие върху законодателния процес в ЕС: като например правото на националните парламенти да участват в процедурите за ревизия на учредителните договори, правото да получават директно от институциите на ЕС информация за законодателната дейност, правото да упражняват пряк контрол върху съответствието на законодателните предложения на Комисията с принципа на субсидиарност.

Във връзка с това неправителственият сектор би могъл да оказва влияние върху политиките и законодателството на ЕС и чрез лобиране пред депутатите от българския парламент.

Неправителствените организации също могат да сигнализират Европейската комисия за нарушения на общностното законодателство, което след извършване на проверки от страна на Комисията да доведе до откриване на процедури по неизпълнение на задълженията.

- *Участие на неправителствения сектор в Комитетите за наблюдение във връзка със средствата, предоставени от Европейския съюз*

Съгласно приетите **Правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка** в заседанията на Комитета като наблюдатели с право на съвещателен глас участват представители на различни групи неправителствени организации.

Правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитета за наблюдение на НСРР

В заседанията на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка (НСРР) като наблюдатели с право на съвещателен глас участват представители на различни групи неправителствени организации в обществена полза: социални организации, екологични организации, организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата. Всяка една от трите групи следва да излъчи един общ представител на съответната група. Представителите на неправителствените организации в Комитета за наблюдение участват в заседанията му с право на съвещателен глас. Те получават информацията, предоставяна на членовете на Комитета, а освен това имат право да участват в дискусиите, да дават препоръки и да правят предложения, когато това е уместно и е свързано с предмета на тяхната дейност.

Представителите, взели участие в заседанието на Комитета за наблюдение, информират групите организации, които са ги излъчили, относно взетите от Комитета решения и изразената от тях позиция по разглежданите въпроси. Групите трябва да изградят координационен механизъм, при който предложенията да бъдат съобщавани и координирани с други неправителствени организации от съответната група.

По отделните Оперативни програми на България съществуват процедурни правила за участие на представителите на неправителствения сектор в заседанията на Комитетите за наблюдение.

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДЪРЖАВНИТЕ ОРГАНИ И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В ПРОЦЕСА НА ПЛАНИРАНЕ, РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ

Терминът “**публични политики**” означава дейности, осъществявани от държавен орган, разполагащ със законодателни, политически и финансови правомощия за това. Публичните политики се планират, разработват и прилагат чрез различни концепции, програми и стратегии, закони, както и чрез изготвяните и приемани от органите на изпълнителната власт подзаконови нормативни актове и свързаните с тях общи административни актове.

Взаимоотношенията между държавните органи и гражданското общество в процеса на планиране, разработване и прилагане на публични политики обхващат широк спектър от взаимодействия на всеки етап: от планирането и разработването на конкретен акт, през неговата реализация и мониторинг, до неговата последваща оценка.

По време на процеса на разработване на политиките паралелно се развиват и четирите основни дейности, допринасящи за оформяне на предложенията за окончателния вариант на политиките и законодателните актове, които следва да бъдат приети и прилагани: оценката на ресурсите, координация, обществени консултации, разширена оценка на въздействието.

Има три основни начина за подобряване на взаимоотношенията между органите на властта и гражданското общество:

- **Информирание** – едностранна връзка, при която държавните органи изготвят и предоставят информация, която да се ползва от гражданите и техните организации. Това обхваща както "пасивния" достъп до информация при поискване от страна на гражданите, така и "активни" мерки от страна на изпълнителната власт за разпространение на информацията сред гражданите.
- **Консултиране** – двустранна връзка, при която гражданите предоставят обратна информация на държавните институции. Основава се на предварително определена от

органите на властта тема, по която се търси мнението на гражданите и се изисква предоставянето на информация.

- **Ангажиране или активно участие** – връзка, основаваща се на партньорство с държавните органи, при което гражданите и техните организации вземат активно участие в процеса на разработване на конкретен акт. При него се признава ролята на гражданите в процеса на предлагане на варианти, въпреки че отговорността за окончателното решение или формулирането на дадена политика се поема от съответния компетентен орган.

Държавните органи използват различни средства за получаване на обратна информация от страна на голям брой граждани по проблеми, свързани с изготвянето и прилагането на публичните политики: социологически изследвания, анкети, коментари и бележки по проекти на актове, представяни в определен срок, обществени дискусии, фокус групи, граждански комисии, семинари.

Обществените консултации са част от цялостния процес на планиране, разработване и прилагане на публични политики. Обществените консултации са двупосочен процес на комуникация между органите на властта и гражданите, чрез който и двете страни се информират за своите гледни точки по въпроси и предложения при изготвянето на нормативни и ненормативни актове, което осигурява на гражданите възможността да влияят на решенията, вземани от държавните органи.

Характеристики на моделите за участие на обществеността в процеса на планиране, разработване и прилагане на публични политики		
Ниво 1	Манипулация	пасивно участие
Ниво 2	Обучение	предоставяне на информация
Ниво 3	Информация	съобщава се какво се случва
Ниво 4	Консултации	взема се мнение без да се осигурява тежест
Ниво 5	Участие	въздействие върху решението
Ниво 6	Партньорство	преговори, вкл. договаряне на отговорности
Ниво 7	Делегиране	част от властта е делегирана
Ниво 8	Граждански контрол	пълно делегиране на всички решения и действия

ФОРМИ, ИНСТРУМЕНТИ И ИНСТИТУЦИИ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ

Формите на пряко участие на гражданите в управлението са регламентирани както в Конституцията на Република България, така и в специалния Закон за допитване до народа. Предвидени са референдум (допитване до населението), общо събрание на населението, подписки, петиции на граждани, участие в проучвания на общественото мнение, участие в дейността на неправителствени организации. Съществуват и други възможности за партньорство на гражданския сектор с публичната власт и оказване на влияние върху процесите на вземане на решения на национално и местно ниво: публични прояви, застъпничество, консултативни съвети, обществени съвети, обществени форуми, договаряне между централната и местната власт и НПО.

Национален референдум

Чрез национален референдум гражданите на Република България непосредствено решават основни въпроси, които са от компетентността на Народното събрание. При тази форма на пряко участие на гражданите не могат да се решават въпроси: за допълнение и изменение на Конституцията; от компетенциите на Великото народно събрание; на държавния бюджет и данъчното облагане; от компетенциите на съдебните органи; от компетенциите на Конституционния съд; други въпроси, за решаването на които със закон е предвиден специален ред.

Местен референдум

Чрез местния референдум гражданите пряко, суверенно и окончателно решават с гласуване въпроси от компетентността на общинските съвети. Референдумът е форма на действително пряко народовластие, при което населението чрез своя вот приема властнически актове, които имат директен правен ефект. Местен референдум се произвежда само по въпроси от местно значение, които са от компетентността на органите на местното самоуправление и за които това изрично е предвидено в закона. Местният референдум се провежда в отделна община, район, кметство или населено място.

Общо събрание на населението

Общото събрание на населението се използва за пряко участие на гражданите при решаването на местни въпроси в общини, райони и кметства, населени места и квартали на населени места. Общото събрание се състои от всички гласоподаватели в общината, района, кметството и т. н., в който се провежда. Чрез него се решават конкретни въпроси, които засягат жизнените интереси на гражданите от определено населено място или част от него. При тази форма на пряката демокрация политически дееспособните граждани непосредствено чрез своя вот решават суверенно и окончателно в императивна форма въпроси, отнасящи се до изграждането, реконструкцията и модернизацията на благоустройствени, културни и други обекти от местно значение.

Подписка

Чрез подписката гражданите на община, район, кметство, населено място квартал правят предложения до общинския съвет за решаване на важни въпроси на общината. Право на инициатива за организиране на подписка имат най-малко 100 гласоподаватели, а в кметство с население до 200 души - 40 души. На това събрание на гласоподавателите се избира инициативен комитет от 3 до 5 души, който се регистрира при кмета. Подписката е една перспективна форма на пряката демокрация, която е от съществено значение за стимулиране на инициативността на гражданите и за разширяването на обществения контрол върху органите на местното самоуправление. Чрез подписката гражданите могат да насочат вниманието на общинския съвет към своите проблеми и по този начин да провокират тяхното решаване.

Публични прояви

Публичните прояви могат да бъдат дискусии, кръгри маси, конференции и др. В тях е необходимо да се канят за участие широк кръг хора с различна политическа ориентация, професионална или социална принадлежност и не на последно място - с различни партийни пристрастия. Партийният плурализъм гарантира по-широко приемане на предложенията. Медиите също са могъщ ресурс за информиране, въздействие и привличане на съмишленици.

Чрез тях могат да се организират публични дискусии, да се излагат различни позиции, да се оспорват решения и т.н. Резултатите от проведени публични прояви се огласяват в медиите. Когато диалогът с властта не води до приемливи решения, медиите са тези, които могат да помогнат за оказване на цивилизован натиск в една или друга посока.

Застъпничество

Застъпничеството е набор от организирани граждански действия по общественозначим проблем за постигане на промяна в съответствие с интересите и правата на гражданите и защита на тези интереси и права чрез оказване на въздействие върху формирането на конкретна обществена политика. Целта на застъпническите действия е постигането на социална справедливост, спечелване на подкрепа, достъп до право на глас в процеса на вземане на решения на национално и местно равнище.

Основните стъпки в процеса на застъпничеството обхващат:

- *Анализ на обществената политика*
На този етап се извършва набиране на точна информация и задълбочаване разбирането на проблема от страна на гражданите, включени в кампанията; анализ на обществената политика, от гледна точка на нейното изпълнение или неизпълнение; определяне ролята на организациите; установяване каналите за достъп до ключови фигури в процеса на вземане на решение; определяне на главните фактори за хода на кампанията.
- *Стратегическо планиране*
Етапът на планирането следва етапа на анализа и очертава пътя за постигане на поставените цели. Този етап изисква създаване на работна група, която изготвя стратегически план за действие и разпределя задачите по кампанията.
- *Изграждане на коалиции*
Етапът на коалиционно изграждане има за цел да обедини усилията на сродни организации и сдружения в името на обща кауза. Коалицията е механизъм за разширяване на обществената подкрепа и гарантиране представителност на

застъпническите усилия. Привличането на партньори и тяхното включване в кампанията повишава капацитета за работа и вероятността за постигане на целите.

- *Действие*
Поддържането на коалиционното единство и постоянството на застъпническите действия са решаващи фактори при осъществяването на всяка застъпническа кампания. Това включва наблюдение и гъвкаво реагиране при промяна на обстоятелствата и информационен обмен между коалиционните партньори. Важен елемент от застъпническата кампания е използването на формални канали за взаимодействие с органите на властта.
- *Медийна кампания*
Медийната кампания съпътства всички етапи от застъпническия процес. Нейна основна цел е информиране на широката общественост, търсене на допълнителна подкрепа, както и гарантиране на прозрачност на застъпническите действия.
- *Оценка на застъпническите действия*
От момента на стартиране на кампанията при първите частични резултати, застъпническият екип се нуждае от оценка на това какво е било направено и какво остава да се направи. На този етап се извършва изработване и измерване на индикатори за успешност на кампанията, анализ на ключовите фактори на средата, анализ на действията на застъпниците при неуспех, обобщения и препоръки за застъпническия процес.
- *Приемственост*
Пътят към постигане на успех при всяка една кампания е свързан с постоянство и приемственост на планираните действия. Това включва: обществено планиране, поставяне на дългосрочни цели, коалиционно изграждане, документиране хода на кампанията и гъвкаво реагиране на променящия се обществен контекст.

Приложение 1: Препоръки за провеждане на застъпническа кампания

Консултативни съвети

Консултативните съвети (извън регламентираните по Конституция и закон) функционират като институции на гражданското участие, в които участват групи хора, доказани и уважавани професионалисти, известни на обществеността и с отношение към проблемите, за чието решаване носи отговорност съответната власт. Инициативата обикновено е на конкретен човек във властта, който търси не само законова, но и обществена легитимност на своите решения. Консултативните съвети са предимно експертни органи, но те имат публичен характер. Обсъжданията в тях са високо професионални, поради което не винаги е разумно да бъдат открити.

Членовете на консултативния съвет имат право да дават препоръки, но окончателните решения се вземат от органите на властта.

Обществени съвети

Обществените съвети са също консултативни органи на властта, но с по-широко представителство на граждани, поради което имат подчертано обществен характер. Присъствието на представители на различни общности - организирани или неорганизирани - е от съществено значение за публичната легитимност на обществените съвети, т.е. за доверието, с което ще се ползват. Инициативата за създаването им би трябвало да е на властта, но и гражданството може да я предизвика.

Ресурсите на обществените съвети са много по-големи, защото те позволяват обединяване на ресурси на различни организации, а не само на отделни личности. Широката социална база, от която се създават, прави и възможностите им по-големи.

Участието на местната власт в обществените съвети гарантира чуваемост и съпричастност на администрациите към желанията и правата на общностите. Обединяването на усилията на различни организации и институции води и до установяване на партньорски отношения между организациите. Те имат възможност да работят в консорциуми, мрежи, асоциации и да реализират други съвместни инициативи. Така се увеличава капацитетът на гражданския сектор и се консолидират силите за постигане на по-сериозни резултати.

Обществени форуми

Общественият форум е място за обществено обсъждане на важни местни проблеми и постигане на консенсус за тяхното решаване с участието на различни групи граждани, организации и институции. Той дава възможност за обмяна на идеи, обсъждане на предложения и виждания за бъдещото развитие на общността, за партньорство между гражданите и институциите и подобряване качеството на живот. Това е начин да се постави съществуващ проблем пред различните заинтересовани страни и да се търси съвместно решение. Уникалността на инструмента „Обществен форум“ е в утвърждаването на структуриран диалог между граждани и местна власт. Провеждат се серия от дискусии, в които участниците обсъждат на принципа на равнопоставеността, важни въпроси от взаимен интерес, свързани с развитието на общността. Възможните резултати от един форум са препоръки за действия, насочени към определени адресати, възникване на граждански инициативи и разработване на конкретни проекти. Обществените форуми мобилизират положителната енергия в обществото, увеличават доверието на гражданите и създават усещането за съвместно управление.

Приложение 2: Основни елементи на Обществен форум

Договаряне между централната и местната власт и НПО

При тази форма на партньорство между гражданския сектор и администрацията НПО получават правото (и задължението) да извършват дейности традиционно попадащи в сферата на компетентност на публичния сектор. Възложителят – централен или местен орган на държавната власт, предоставя финансова помощ на изпълнителя – НПО, под формата на субсидия или като престация по договор. Държавата може да предоставя също сгради, материално съдействие или друга форма на подпомагане.

Гражданското участие в управлението на всички нива и умението да се води обществен диалог са определящи характеристики на модерната демокрация. Проявите на гражданско участие допълват разбирането за демокрация и добро управление и гарантират постигане на баланс между различните и разнопосочни интереси на социалните групи. Чрез участие гражданите могат да станат част от управлението и да повлияват процеса на вземане на решения, които засягат техния живот, техните общности, среда и общество. Активността на гражданите и разбирането от страна на управляващите са еднакво важни за двете страни. Добро управление не е възможно без включването на най-широк кръг от хора при разработването и реализирането на публичните политики и програми

Приложение 1

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАСТЪПНИЧЕСКА КАМПАНИЯ

• Писане на писма

Това е едно от основните средства за изразяване на мнение или позиция. Писмото не бива да бъде повече от 1-2 страници. Към писмото може да приложите различни материали и документи, но самото писмо трябва да е кратко и конкретно. Тонът на писмото трябва да е твърд, но учтив. Ако има въпрос, по който сте на едно мнение с получателя на писмото, непременно го подчертайте.

• Среци с основни фигури

Обикновено всяка кампания по застъпничество в един момент налага пряк контакт, лице в лице, с важни личности, на които се опитва да повлияе. Тъй като една подобна среща се организира трудно, тя трябва да е предварително много добре планирана. Трябва да се помисли за:

- Основните теми, които ще бъдат засегнати на срещата.
- Позициите на “застъпващите се” по теми, за които се очаква да бъдат засегнати на срещата.
- Кой ще говори от името на “застъпниците”. Лидерите трябва да отразяват всички възможни интереси в своите организации.
- Позициите, приемливи за делегацията.
- Как ще се взимат решенията по време на срещата.
- Всяка среща трябва да се обобщи и анализира в последствие.
- Всяка точка, по която е постигнато съгласие, трябва да бъде записана.

• Демонстрации/бдения

Демонстрациите, бденията и изобщо всяка масова проява, която има за цел да окаже натиск върху правителството или дадена организация, трябва да се организират само понякога, да бъдат изключително добре планирани и да са част от цялостната стратегия на кампанията. Този инструмент на застъпничеството изисква значителни ресурси и усилия като в същото време може изобщо да бъде игнориран от тези, към които е насочен, както и да злепостави цялостната кампания, ако излезе извън контрол. Ако след анализа на властта се окаже, че демонстрацията е единственият начин за оказване на натиск, трябва да се внимава за:

- Специфичната цел на демонстрацията.
- Броя на демонстриращите, необходими за постигането на желанния ефект.
- Необходимостта от отразяване в медиите.
- Разрешение от властите, за да бъде демонстрацията законна и легитимна.
- Избора на оратори и други обществени лидери.
- Физическата сигурност както на демонстриращите, така и на мястото, предвидено за демонстрацията.

• Преговори

Предполага се, че по време на една кампания за застъпничество, ще се наложи да се проведат преговори по основни въпроси с вземащите решения. Към процеса на преговаряне трябва да подходите реалистично и да не очаквате, че ще успеете да наложите изцяло вижданията си по всички конкретни проблеми, които са обект на преговори; ще трябва да правите и компромиси. Преди да започнете преговорите, обърнете внимание на:

- Трябва да започнете преговорите с настояване за най-добрите според вас резултати, като в същото време сте наясно с какво няма да правите компромис, т.е. кой е възможният минимум от приемливи решения.
- Трябва да се представите по начин, който да изгради представа за силата на преговарящите – това включва облекло, жестове, дисциплина, начин на говорене.
- Трябва да съберете възможно най-много информация за това кой стои зад противниците ви, за да имате по-добра представа за тяхната позиция.
- Никога не трябва да спорите помежду си пред своите противници.

Приложение 2 ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ОБЩЕСТВЕН ФОРУМ

• **Общ проблем, спор, тема**

Форумът е различен от неформалната семейна или родова сбирка, тъй като по своята същност той е организирано публично събитие с ясно определени цели. Участниците във форума се срещат, за да обсъдят задълбочено тема от общ, взаимен интерес. Темата е достатъчно важна, за да оправдае провеждането на серия от дискуссионни сесии като броят на сесиите зависи от специфичните цели, които форумът си поставя. Тъй като подходът се основава на принципите на демократичност, сесиите винаги са публични. По този начин един форум се превръща във важен социален процес и като такъв заслужава да бъде учреден много старателно, дори концепцията му да е проста и ясна. Форумът винаги дискутира важна специфична тема от общо значение. Интересът на участниците определя темата за дискусия.

• **Структурирана дискусия**

Винаги, когато определен брой хора се съберат заедно, те, без да го съзнават, формират определени структури. Семейства или познати могат да седнат заедно; така могат да направят хора със сходна или социално противоположна квалификация (учители и ученици, мъже и жени, хора от едно село и хора от други населени места, членове на една и съща политическа партия, хора от една възрастова група) в зависимост от типа на сбирката. По подобен начин форумът е структуриран на основата на групи участници, но тези групи не се формират спонтанно, а се планират предварително и остават едни и същи по време на поредицата от сесии. Всъщност постигането на съгласие върху групирането на участниците е първото решение, което форумът взема на първата си сесия. Структурата трябва да е представителна за всички заинтересовани от съответната тема страни. Форум-сесиите ще направят тази структура видима, тъй като всеки участник е част от дадена група, всяка група има своя собствена маса, а всички маси са наредени в кръг. Единствено масата, около която седи т. нар. "оперативна група" (модераторът на сесиите и неговите помощници) се различава от останалите маси. Броят и съставът на участващите групи е различен при различните форуми, тъй като дискутираните теми и очакваните резултати са различни.

• **Неутрално място, публичен достъп**

Мястото, на което се провежда форумът, е от изключителна важност. Всяко място (сграда, зала, площад) е пълно със символика и говори за своя ползвател, собственик или строител. Кметството

представлява властта на общината. Училищният салон е по-неутрален, но все пак може да не бъде възприеман от хората като публично място. Конферентният център обикновено се свързва с бизнес интереси, а ресторантът е прекалено частен. Символната стойност на дадено място може да подсили или да снижи статута на определена заинтересована страна, която участва във форума. Тъй като целта на форума е да подпомогне реализирането на равнопоставена групов дискусия, мястото на сесиите трябва да бъде подбрано много внимателно, за да не застраши постигането на целта – дискусия между равнопоставени. Едно допълнително изискване е мястото да бъде достъпно за гражданите и залата да е достатъчно голяма, че да побере участниците, гостите (които само наблюдават) и медиите.

• **Външен модератор, кодекс на поведение**

Фасилитирането е ключов елемент във всяка дискусия. Ако всички говорят или викат в едно и също време, то тогава никакви мнения или факти не могат да бъдат споделени и обсъдени по систематичен начин. Модераторът, който фасилитира форум-процеса, трябва да бъде независим, безпристрастен, спокоен и да няма връзки с някоя от заинтересованите страни – най-добре е това да е външен за града/общината човек. След като толкова много зависи от човека, който структурира дебата, за предпочитане е да бъде избран модератор, който е обучен и познава добре форум-методологията. Като база за успешна и качествена работа по време на сесиите всеки форум трябва да направи така, че още в самото начало участниците да приемат няколко основни правила или така наречения *кодекс на поведение*. Тези правила са достатъчно прости, но водят до осъществяването на справедлива и ефективна дискусия.

• **Обединяване на мненията**

Целта на форума е стъпка по стъпка да превърне някаква абстрактна обществена тема в конкретен проект (или поне в препоръка или план), който може да бъде реализиран. По време на сесиите дискусията тръгва от различни индивидуални мнения, преминава през задълбочена интерпретация на темата и достига до обединяване на мненията, първо по маси, а след това и от целия форум. Форумът е замислен така, че да достигне до обединяване на мненията. Това е неговата централна функция. С напредването на дискусията процесът на обединяване на мненията преминава през следните стъпки:

1. *Определяне на тема*
2. *Събиране на информация*
3. *Интерпретация на темата*
4. *Избор на обща цел*

5. *Формулиране на проблем/и*
6. *Предлагане на решения*
7. *Обединяване на мненията*
8. *Обогатяване съдържанието на проект*
9. *Подобряване на предложението за проект*
10. *Класиране на предложенията*
11. *Изпълнение и оценка*

Всъщност през процес на обединяване на мненията се минава няколко пъти: първо, във връзка с интерпретацията на темата (стъпка 4), след това относно възможните решения на проблема (стъпка 7) и последно, когато предложенията за проекти трябва да се приоритизират (стъпка 10).

• **Експертност, обучения и наставничество**

Опитът показва, че участниците във форума често имат нужда от външна експертна подкрепа – методологическа и техническа. Техническа е онази експертна помощ, която е необходима за правилното разглеждане на темата: първоначална фактическа информация или специфични професионални препоръки по определени аспекти на темата. Тази експертна дейност трябва да бъде осигурена и предоставена по надежден професионален начин. Всяка дискуссия, която “отива надълбоко”, в определен момент трябва да бъде подкрепена от техническа експертна помощ, така че участниците да бъдат в състояние да формират тяхно собствено, но все пак информирано мнение.

Другата специфична потребност е от обучения (тренинги), така че участниците да придобият определени умения. Много по-често, отколкото някой би предположил, участниците имат нужда от помощ и насочване, за да се справят със задачите си в рамките на форум-процеса. Организациите, както и отделните лица, които участват в един форум, често искат да бъдат обучени как се пишат проекти, как се съставят бизнес-планове, как се планират дейности по изпълнение и мониторинг на проекти, как се поддържат връзки с медиите или как се набират средства. Накрая от съществено значение за осигуряване на доброто качество на процеса е обучаването и продължителното наблюдение и подкрепа на основния екип на форума – модератор, координатор, членове на оперативната група.

Тези, най-общо казано “дейности за подкрепа”, трябва да бъдат предоставяни от опитни организации, специализирани във форум-материята. Възможно е разпределението на задълженията да се договори със специални офиси или административни агенции на място или пък със специализирани НПО или консултантски фирми.

• **Прозрачност, отчетност**

Процесът на обединяване на мненията, който се повтаря в хода на цикъла от сесии, е централен за форума и трябва да бъде осъществен по прозрачен начин. Групирането и дори разполагането на участниците по маси подпомага онагледяването на различните групи и интереси. Така всеки може да види по какъв начин се интерпретират фактите от различните групи. Най-важният елемент обаче, който осигурява прозрачността, е протоколирането на разискванията, както и надеждният поток от информация за дейностите, който достига до всички. Това наистина е задача, поставяща големи изисквания.

Изготвят се резюмета от сесиите, протоколи от дейността на работни групи, списък на отправените препоръки, проектните предложения в различна степен на разработка, а оперативната група съставя и издава бюлетин след всяка сесия, който се разпространява сред всички участници и широката общественост. Много заинтересовани страни трябва да бъдат удовлетворени: частниците трябва да получат покани, резюмета, въвеждаща информация по темата, отчети и предложения, докато медиите, които са връзката между форума и широката общественост, имат нужда от материали и прессъобщения.

Една от централните дейности на форума е да контролира потока от вътрешна и външна информация по такъв начин, че да удовлетворява участниците, медиите и обществеността. Всички ценности, приписвани на подхода “Форум”, като овластяване, прозрачност и отчетност, се основават на правилното управление и боравене с потока от информация. Принципът, който се прилага, е прост и той е: този, който взема решение, трябва да бъде информиран за резултата. Всичко, което участниците във форума решат по време на сесиите, се записва и съответните протоколи се четат на следващата сесия. Нещо повече, който и да получи някаква задача от участниците във форума, трябва да даде отчет за действията, които е предприел. Дейностите извършени между сесиите от работни групи (например разработване на предложения за проекти), трябва да бъдат отчетени пред форума на следващата сесия и публикувани в бюлетина на форума, за да достигнат до всички участници. Подобно на това всички резултати от един форум (от рода на препоръки и проекти) трябва да се отчитат от онези, които са отговорни за изпълнението им, а също така координаторът на форума трябва да ги наблюдава и докладва за напредъка им. Дори след приключване на цикъла от сесии участниците във форума получават информация за проектите и препоръките на специални последващи сесии или чрез специален форум-бюлетин за участниците.